Ipsos I&O Publiek | juni 2025

Hoe denken Nederlanders over de Waddenzee?

Opinieonderzoek

Ipsos i&O

www.ipsos-publiek.nl

Colofon

Uitgave
Ipsos I&O Publiek
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer
2025/101

Datum
Juni 2025

Opdrachtgever
Waddenvereniging

Auteurs
Daphne Martens
Melle Conradie

Copyright
Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

INLEIDING

CONCLUSIE

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

UNESCO
WERELDERFGOEDSTATUS
WADDENZEE
1

GAS- EN ZOUTWINNING
WADDENZEE
2

© 2025

INLEIDING

© 2025

Inleiding

Uneseco Wereldergoedstatus Waddenzee
Het Waddenzeegebied is in de kaart rechts in het blauw aangegeven. Deze zee ligt voor de kust van Nederland, Duitsland en Denemarken. In Nederland grenzen de eilanden Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog aan de Waddenzee. De Waddenzee is sinds 2009 Unesco Werelderfgoed, op voordracht van Nederland, Duitsland en Denemarken. Centraal bij de toekenning van de Unesco Werelderfgoedstatus staat de zogenaamde Outstanding Universal Value (OUV) van een gebouw of gebied. De Waddenzee kreeg de status van Werelderfgoed op basis van drie universele waarden: geologische processen, ecologische en biologische processen en biodiversiteit.

Waddenzee rijk aan energiebronnen, maar exploitatie brengt Werelderfgoedstatus mogelijk in gevaar
Het Werelderfgoed Comité heeft in 2023 voor het eerst zijn zorgen geuit over mijnbouw (zout- en gaswinning) onder de Waddenzee. Ook liet het comité weten dat het ingraven van stroomkabels kan leiden tot schade aan de OUV en aanleiding kan worden om de status van Werelderfgoed ter discussie te stellen. In 2024 werden deze zorgen nogmaals geuit en werd aangekondigd dat de Waddenzee weer op de formele agenda van het VN Werelderfgoed Comité zal staan in 2025 (6-16 juli in Parijs). In december 2024 maakte het Nederlandse kabinet bekend af te zien van nieuwe gaswinning onder de Waddenzee. In plaats van een nieuwe vergunning te verlenen startte het onderhandelingen met NAM om de gaswinning onder de Waddenzee op te geven. Kort daarna besloot het kabinet in februari 2025 om voor de aanlanding van groene stroom uit windparken op de Noordzee een route te kiezen die door de Waddenzee gaat. Het Werelderfgoed Comité geeft aan dat dit de Werelderfgoedstatus in gevaar brengt.

Inleiding

Opinieonderzoek: hoe kijken Nederlanders naar de Waddenzee?
De Waddenvereniging heeft Ipsos I&O gevraagd om opinieonderzoek onder Nederlanders uit te voeren. Met dit onderzoek wil de Waddenvereniging inzicht krijgen in de kennis van Nederlanders over het behoud van de Unesco Werelderfgoedstatus van de Waddenzee en de betrokkenheid daarbij. Mogelijk kunnen vergunningen voor nieuwe mijnbouw- en energieprojecten leiden tot intrekking van de Unesco Werelderfgoedstatus. De Waddenvereniging wil het belang van de Waddenzee benadrukken door met dit onderzoek actuele cijfers op te halen over publieke opinie.

De vraag die centraal staat in dit onderzoek is: ***'Hoe wegen Nederlanders het belang van het behoud van de Unesco Werelderfgoedstatus van de Waddenzee af tegen mogelijke exploitatie van het gebied door gas- en zoutwinning?'***

CONCLUSIE

© 2025

Conclusie

Driekwart van de Nederlanders vindt de Unesco Werelderfgoedstatus van de Waddenzee belangrijk en vindt dat deze behouden moet blijven, ongeacht of de status bedreigd wordt door gas- en zoutwinning of niet.

Unesco Werelderfgoedstatus Waddenzee

Nederlanders zijn goed bekend met de Unesco Werelderfgoedstatus. Bijna iedereen heeft wel eens gehoord van de term Unesco Werelderfgoed en zeven op de tien Nederlanders weten dat de Waddenzee Unesco Werelderfgoed is. Nederlanders vinden zowel de Unesco Werelderfgoedstatus in het algemeen belangrijk, als de Unesco status van de Waddenzee. De Unesco speelt voor de meeste bezoekers van de Waddenzee echter geen grote rol in de keuze voor hun bezoek.

Gas- en zoutwinning Waddenzee

De meningen van Nederlanders over gas- en zoutwinning in Nederland zijn verdeeld: over gaswinning is een derde positief, een derde neutraal en een derde negatief. De opinie over gas- en zoutwinning onder de Waddenzee laat eenzelfde verdeeldheid zien. Hoewel een derde van de Nederlanders gas- en zoutwinning onder de Waddenzee acceptabel vindt, wil een meerderheid niet dat de Waddenzee de Unesco Werelderfgoedstatus verliest als gevolg van (vergunningen voor) gas- en zoutwinning. Men vindt dat de Nederlandse overheid zich zou moeten inspannen voor het behoud van de erfgoedstatus. Daarnaast zien Nederlanders de overheid als meest logische partij waar de verantwoordelijkheid voor de gas- en zoutreserves onder de Waddenzee zou moeten liggen.

© 2025

UNESCO WERELDERFGOEDSTATUS WADDENZEE

1

© 2025

Meerderheid op de hoogte van bestaan Unesco Werelderfgoederen

Bijna elke Nederlander heeft wel eens van de term Unesco Werelderfgoedstatus gehoord (96%). De meerderheid (56%) weet ook goed wat het inhoudt. Vier op de tien (41%) hebben er wel van gehoord, maar weten niet precies wat het inhoudt.

Zeven op de tien Nederlanders (72%) weten (of gokken dit juist) dat er in Nederland natuurlijke en culturele Unesco Werelderfgoederen zijn. Een kwart (27%) weet niet of deze er wel of niet zijn en één procent denkt dat deze er niet zijn in Nederland. Nederlanders (die aangeven dat er Unesco Werelderfgoederen in Nederland zijn) denken gemiddeld dat er 33 Unesco Werelderfgoederen zijn in Nederland. De antwoorden variëren van enkele erfgoederen tot meer dan 100.

Verschillen naar achtergrondkenmerken
Nederlanders die de Waddenzee wel eens hebben gezocht, zijn beter op de hoogte van Unesco Werelderfgoed dan mensen die de Waddenzee nog nooit hebben bezocht.
Hetzelfde geldt voor mannen in tegenstelling tot vrouwen.

Figuur 1.1 - Heeft u wel eens gehoord van de term Unesco Werelderfgoed?

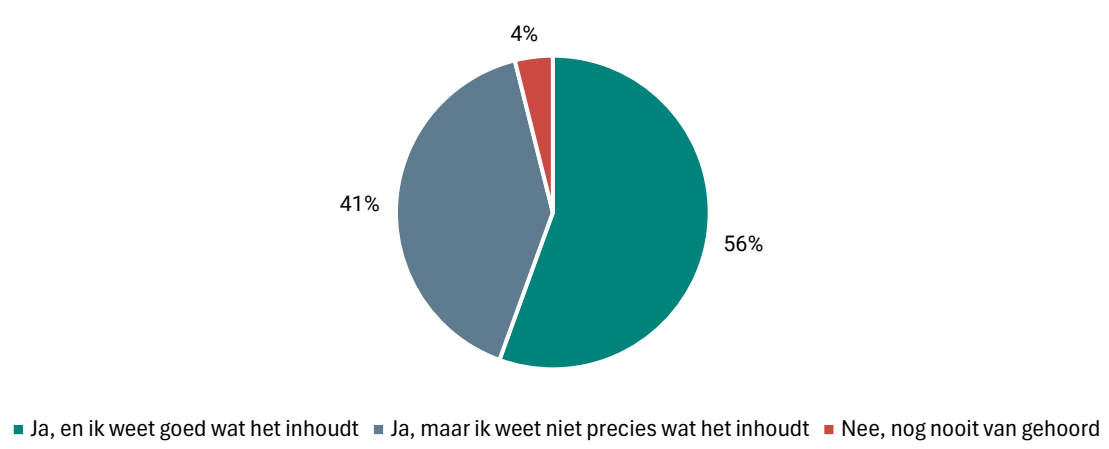

Figuur 1.2 - Zijn er volgens u natuurlijke en culturele Unesco Werelderfgoederen in Nederland?

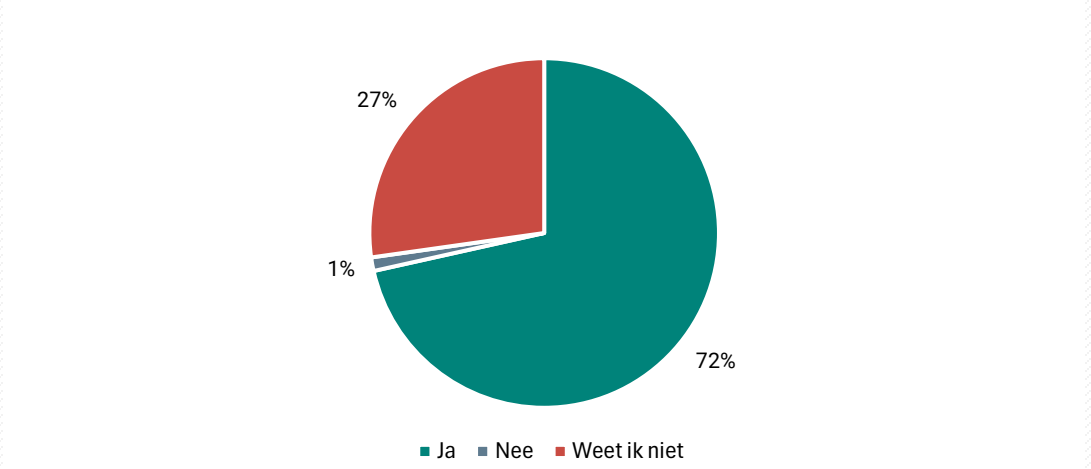

Basis: Nederlanders (n=1.017)

Waddenzee meest bekende Unesco Werelderfgoed

Negen op de tien Nederlanders (93%) hebben wel eens van de Waddenzee gehoord. Daarmee is de Waddenzee de meest bekende van de Unesco Werelderfgoederen in Nederland. Na de Waddenzee volgen de grachtengordel van Amsterdam (80%), de molens van Kinderdijk-Elshout (70%) en de Hollandse Waterlinies (69%). De Neder-Germaanse Limes (16%) is het minst bekend bij Nederlanders.

Vrijwel iedereen (99%) kent ten minste een van de Unesco Werelderfgoederen.

Figuur 1.3 - Kunt u aangeven van welke plekken of gebieden u weleens heeft gehoord?

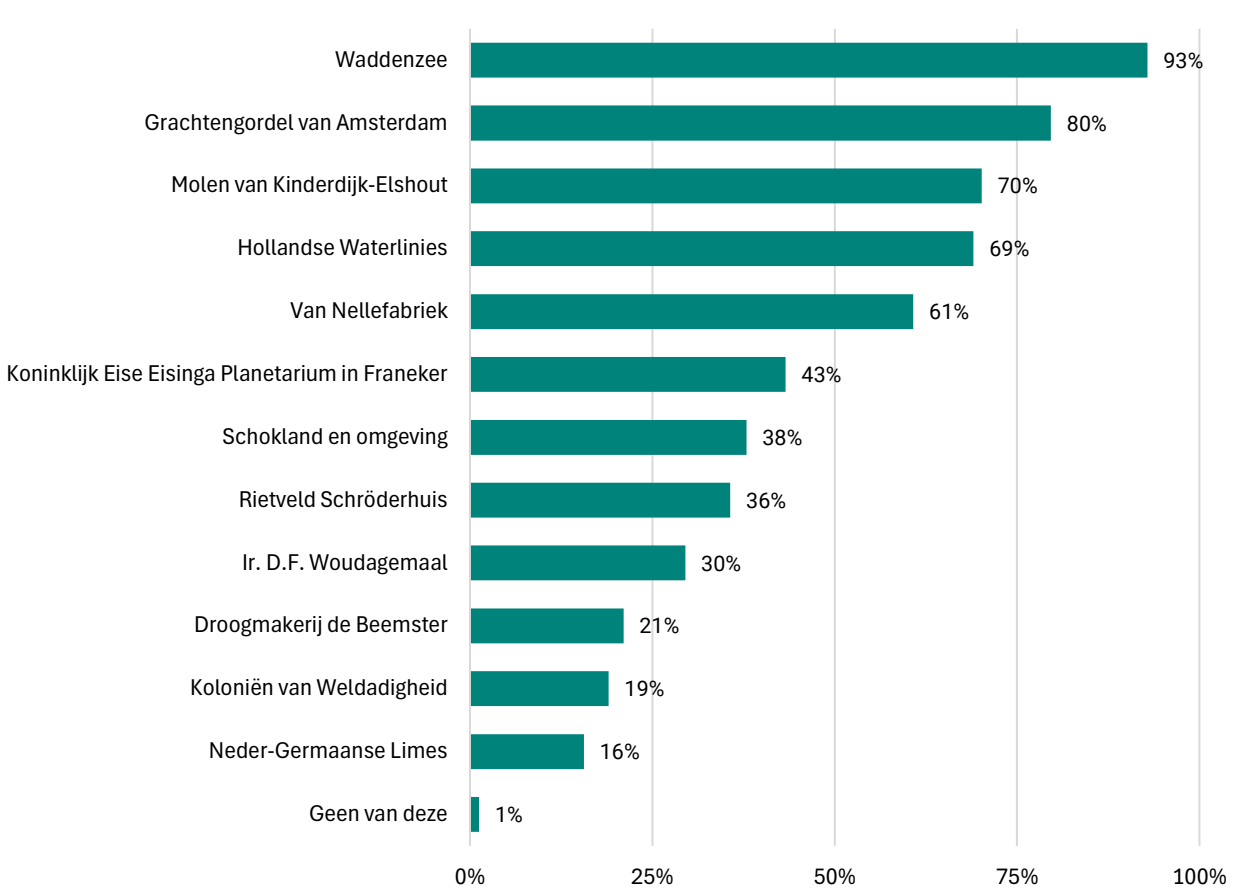

Basis: Nederlanders (n=1.017)

Zeven op de tien wisten dat Waddenzee Unesco Werelderfgoed is

Zeven op de tien Nederlanders (68%) wisten voordat ze de vragenlijst invulden dat de Waddenzee Unesco Werelderfgoed is. Een derde (32%) wist dit niet.

Als Nederlanders aan de Waddenzee denken, is zeehonden het eerste woord dat opkomt. Zeehonden wordt gevolgd door wadlopen en natuurgebied. Andere woorden die ook vaak worden genoemd zijn (Wadden) eilanden, vogels, water en getijden.

Figuur 1.4 - Wist u voordat u deze vragenlijst invulde dat de Waddenzee Unesco Werelderfgoed is?

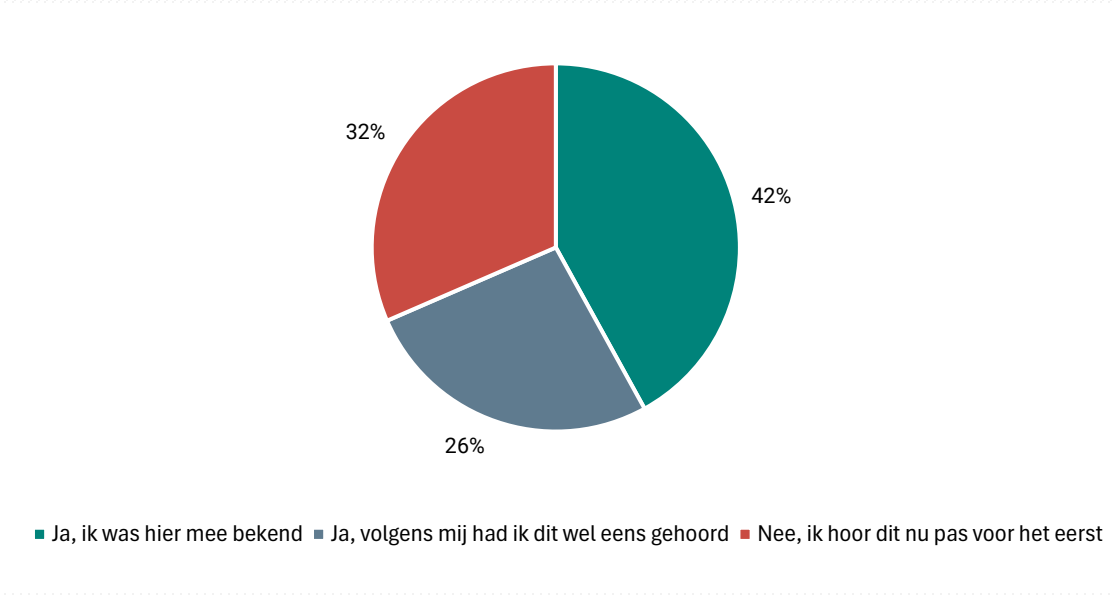

Figuur 1.5 – Welke woorden komen het eerste in u op als u denkt aan de Waddenzee?
(maximaal 3 antwoorden)

Basis: Nederlanders (n=1.017)

Ruime meerderheid vindt behoud Nederlands Werelderfgoed belangrijk

Negen op de tien Nederlanders (87%) vinden het belangrijk dat het Unesco Werelderfgoed in Nederland behouden blijft. De helft (50%) vindt het behoud van Werelderfgoed belangrijker dan het behoud van andere gebouwen, plekken of gebieden.

Specifiek voor de Waddenzee, vindt driekwart van de Nederlanders (72%) de Unesco Werelderfgoedstatus belangrijk.

Verschillen naar achtergrondkenmerken
50-plussers hechten meer belang aan de Unesco status van de Waddenzee dan jongeren, net als mensen die de Waddenzee al eens bezocht hebben.

"Het geeft een bepaalde zekerheid dat het gebied beschermd blijft."

Figuur 1.6 - Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

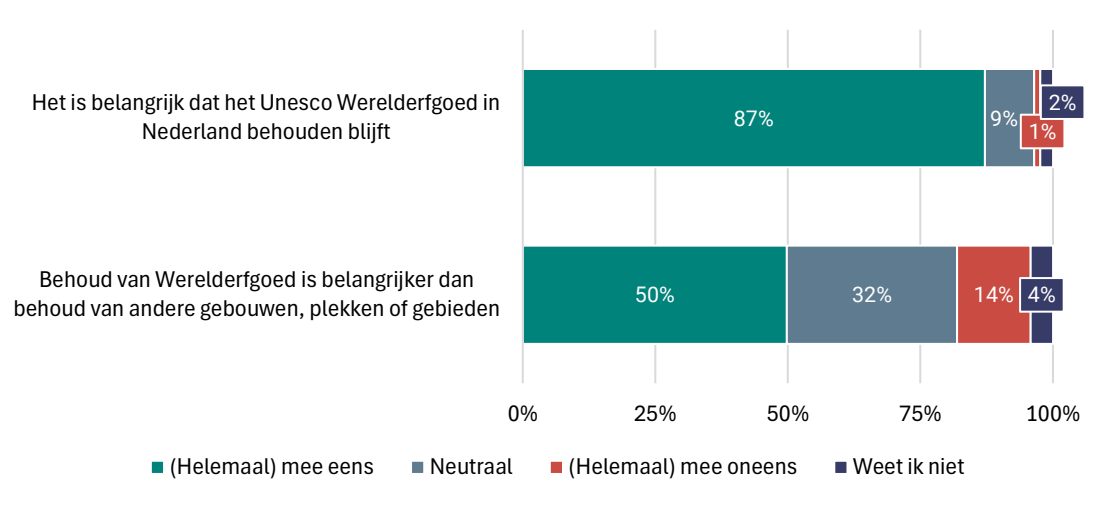

Figuur 1.7 - In hoeverre vindt u de Unesco Werelderfgoedstatus van de Waddenzee belangrijk?

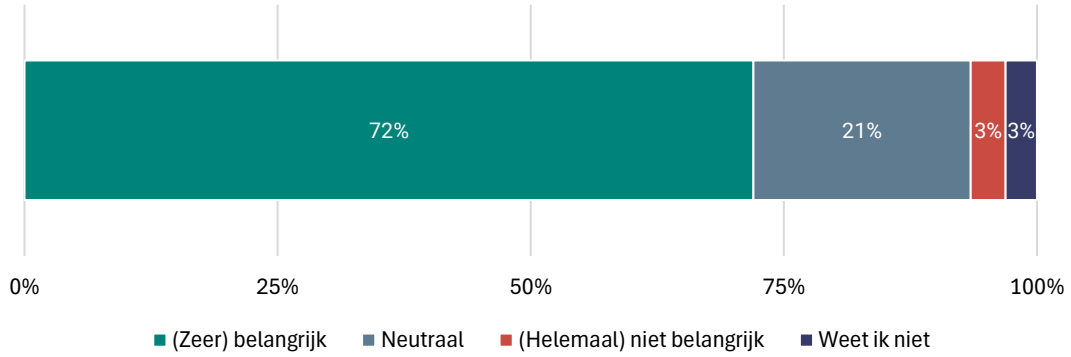

Basis: Nederlanders (n=1.017)

Driekwart ziet belang van behouden Unesco status Waddenzee

Twee derde (63%) vindt de Unesco Werelderfgoedstatus belangrijk om de natuur van de Waddenzee te behouden. Daarnaast vindt driekwart (75%) het belangrijk dat de Unesco Werelderfgoedstatus van de Waddenzee behouden blijft en is driekwart (73%) van mening dat de Nederlandse regering zich moet inspannen om de Unesco status van de Waddenzee te behouden.

Figuur 1.8 - Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

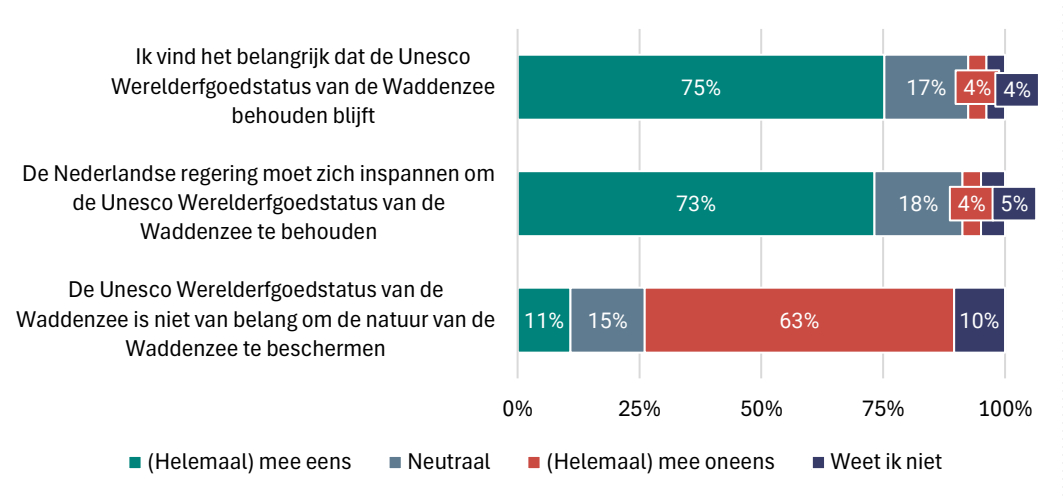

Basis: Nederlanders (n=1.017)

Driekwart Nederlanders bezocht Waddenzee, maar niet vanwege Unesco status

Driekwart van de Nederlanders heeft de Waddenzee wel eens bezocht. De helft (51%) deed dit meerdere keren en een kwart (25%) een keer.

Voor zeven procent van de bezoekers speelde de Unesco Werelderfgoedstatus een grote rol in de keuze voor het bezoek. Ruim twee derde (68%) geeft aan dat dit niet het geval was.

Figuur 1.9 - Heeft u de Waddenzee wel eens bezocht?

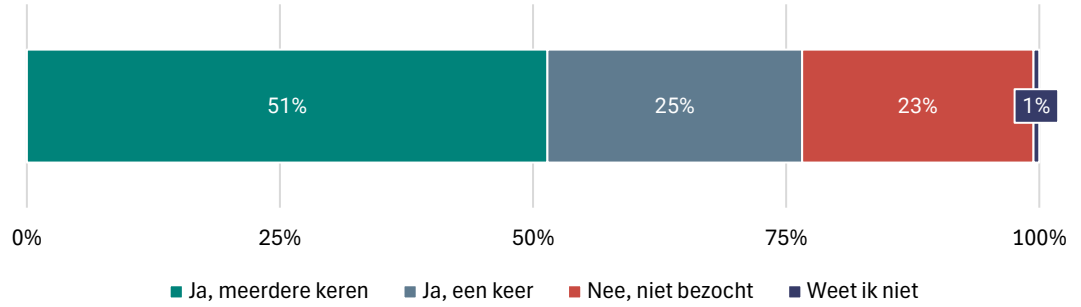

Figuur 1.10 - De Unesco Werelderfgoedstatus van de Waddenzee speelde een grote rol in mijn keuze om de Waddenzee te bezoeken.

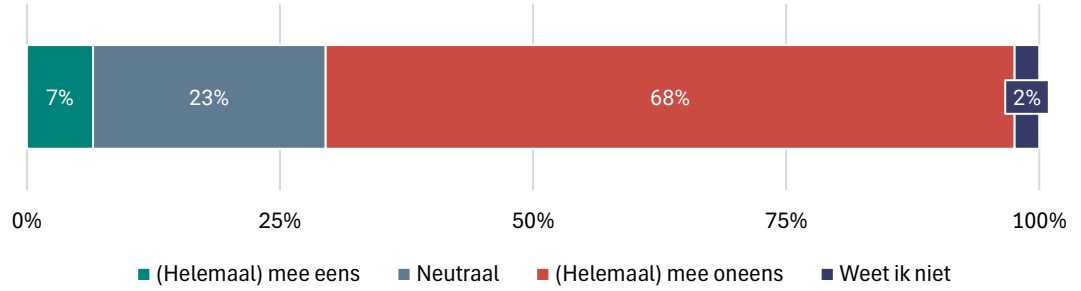

Basis: Nederlanders (n=1.017) (Figuur 1.9) en Nederlanders die de Waddenzee wel eens hebben bezocht (n=793) (Figuur 1.10)

© 2025

GAS- EN ZOUTWINNING WADDENZEE

2

© 2025

Gaswinning heeft meer bekendheid dan zoutwinning

Bijna alle Nederlanders zijn goed (40%) of een beetje (53%) bekend met het onderwerp aardgaswinning. Zoutwinning is voor zeven op de tien Nederlanders (19% goed bekend; 51% een beetje) een bekend onderwerp.

Zes op de tien (61%) zijn daarnaast goed bekend met het bestaan van gaswinning in Nederland. Voor zoutwinning ligt dit percentage lager: een vijfde (20%) van het bestaan van zoutwinning in Nederland, de helft (51%) is hier niet (goed) bekend mee.

Figuur 2.1 In hoeverre bent u bekend met de inhoud van de volgende begrippen/onderwerpen?

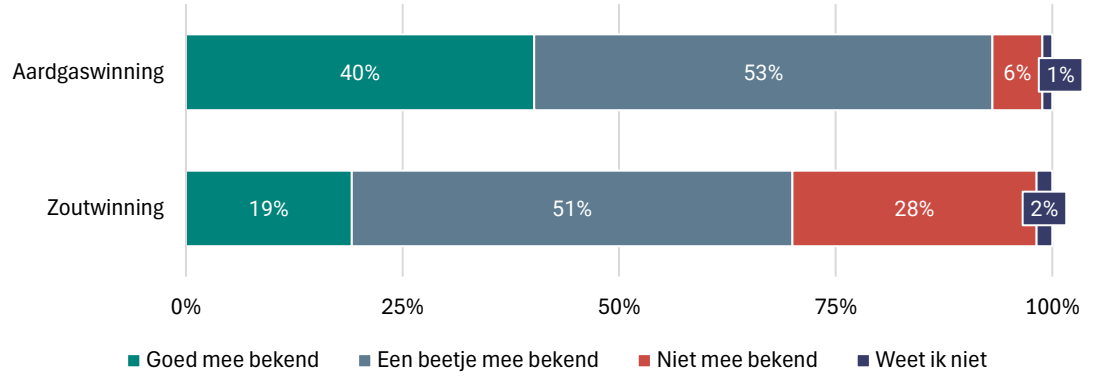

Figuur 2.2 Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

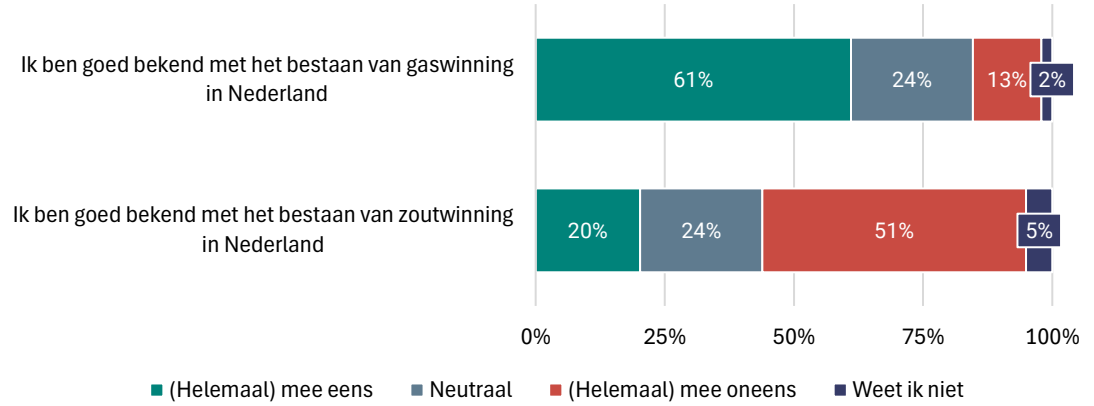

Basis: Nederlanders (n=1.017)

Meningen verdeeld over gas- en zoutwinning in Nederland

Nederlanders zijn verdeeld over aardgaswinning in Nederland: 28 procent is positief, 36 procent negatief en 33 procent neutraal. Over zoutwinning is men naar verhouding vaker positief (28%) dan negatief (10%). Wel is er een grotere groep dan bij aardgaswinning die het niet weet (17%) of neutraal is (45%).

Vier op de tien Nederlanders (42%) vinden het goed dat er gaswinning plaatsvindt in Nederland. Bij zoutwinning ligt dit percentage met een derde (35%) iets lager, maar dit komt vooral doordat veel mensen er geen oordeel over hebben (22% weet het niet).
Acht op de tien Nederlanders (79%) vinden het belangrijk dat Nederland inzet op andere energiebronnen dan gas. Twee derde (64%) ziet graag dat Nederland voor haar aardgasvoorziening zo min mogelijk afhankelijk is van andere landen.

Figuur 2.3 - Als u denkt aan gaswinning en zoutwinning in Nederland, is dat dan vooral positief of negatief?

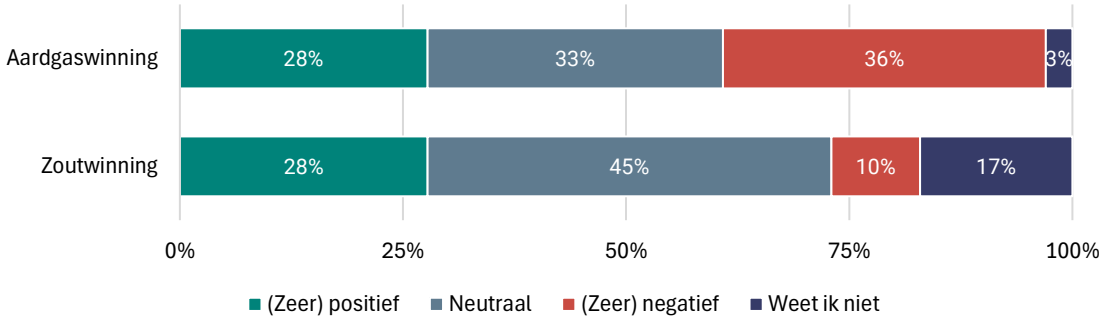

Figuur 2.4 - Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

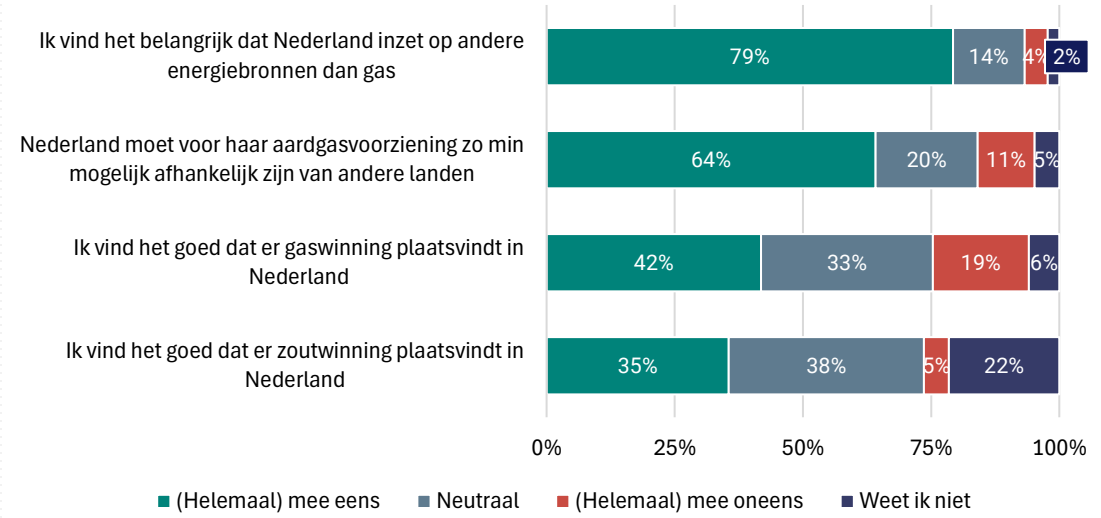

Basis: Nederlanders (n=1.017)

© 2025

Meningen verdeeld over gas- en zoutwinning onder de Waddenzee

Zeven op de tien Nederlanders waren voordat ze de vragenlijst invulden bekend met dat er gas- en zoutwinning onder de Waddenzee plaatsvindt (30%), of hadden er wel eens over gehoord (40%). Drie op de tien (30%) wisten dit niet.

Verschillen naar achtergrondkenmerken
Nederlanders die de Waddenzee al wel eens hebben bezocht, zijn beter op de hoogte van gas- en zoutwinning.

Figuur 2.5 - Wist u voordat u deze vragenlijst invulde dat er gaswinning en zoutwinning onder de Waddenzee plaatsvindt?

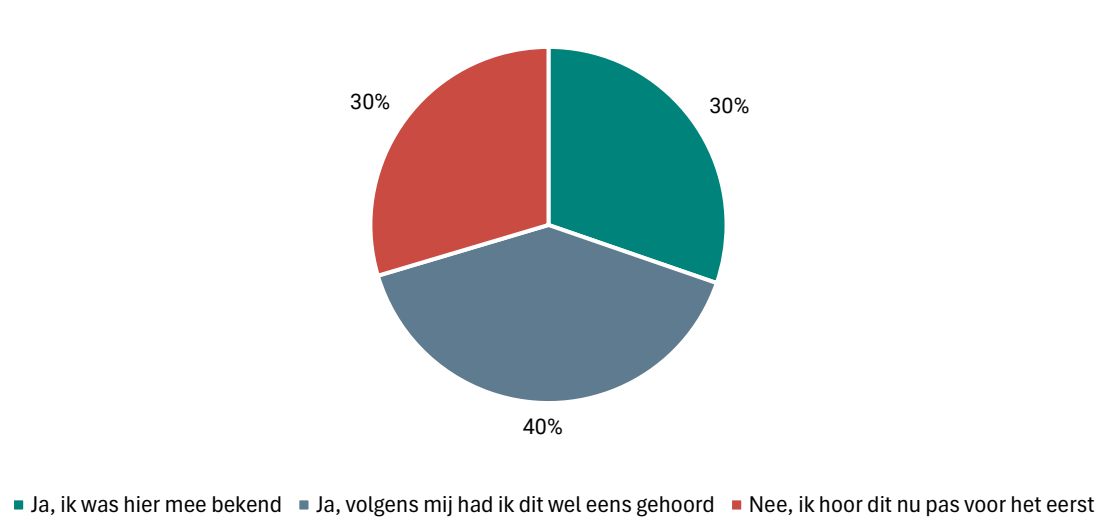

Een kwart van de Nederlanders is positief over aardgaswinning (25%) en een derde is hier negatief over (36%). Ook over zoutwinning is onder de Waddenzee is een kwart positief (23%). Een vijfde (19%) vindt dit juist niet goed.

Verschillen naar achtergrondkenmerken
Mannen zijn positiever over gas- en zoutwinning dan vrouwen.

Figuur 2.6 - Bent u positief of negatief over gaswinning en zoutwinning onder de Waddenzee?

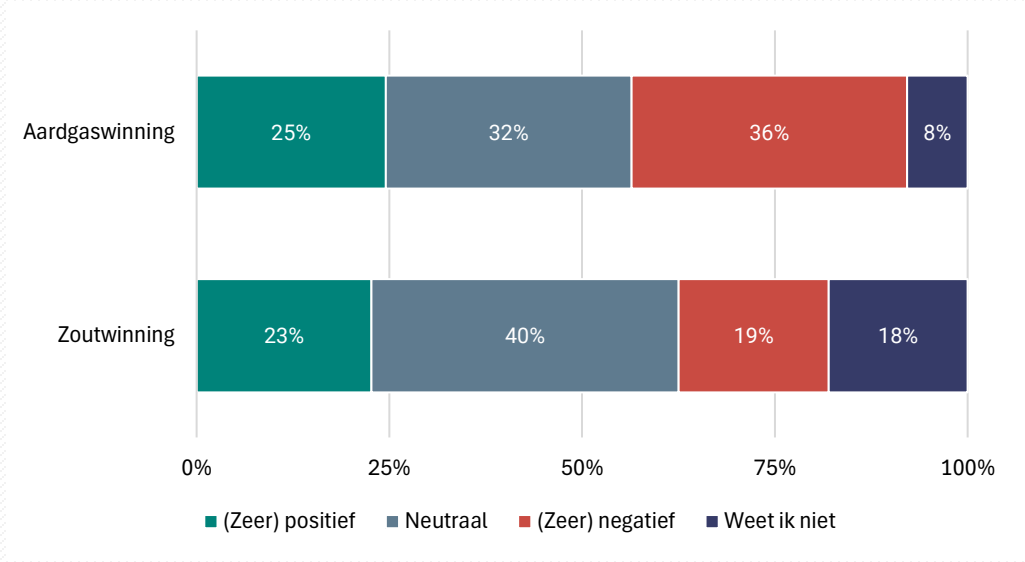

Basis: Nederlanders (n=1.017)

Twee op drie: erfgoedstatus niet verliezen als gevolg van gas- en zoutwinning

Een derde vindt het acceptabel dat er gaswinning (31%). Een ongeveer even grote groep (35%) staat hier negatief tegenover. Zoutwinning onder de Waddenzee is voor een derde (33%) acceptabel en voor een kwart (24%) onacceptabel.

Wanneer men een keuze moet maken tussen acceptabel en niet acceptabel (en dus niet voor neutraal kan kiezen), zien we voor een ruime meerderheid gas- en zoutwinning niet ten koste mag gaan van de Unesco Werelderfgoedstatus van de Waddenzee.
Zeven op de tien Nederlanders vinden het niet acceptabel als de Werelderfgoedstatus verloren gaat als gevolg van (vergunningen) voor gaswinning (69%). Voor een vijfde (22%) zou dit acceptabel zijn.
Zoutwinning met verlies van de Werelderfgoedstatus is voor 65 procent niet acceptabel en voor 18 procent wel.

"Bestaanszekerheid gaat voor."

Figuur 2.7 - In hoeverre vindt u het acceptabel dat er gaswinning en zoutwinning onder de Waddenzee plaatsvindt?

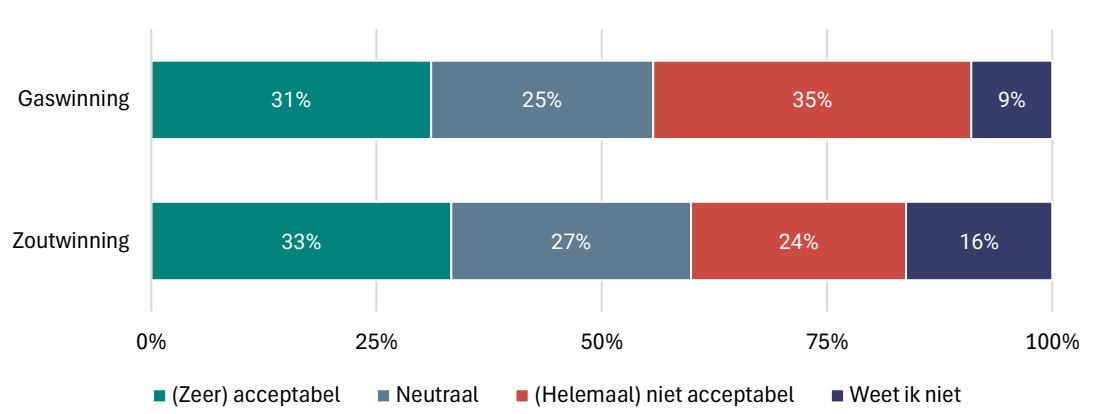

Figuur 2.8 - In hoeverre vindt u het acceptabel als de Waddenzee de Unesco Werelderfgoedstatus verliest als gevolg van (vergunningen) voor gaswinning/zoutwinning?

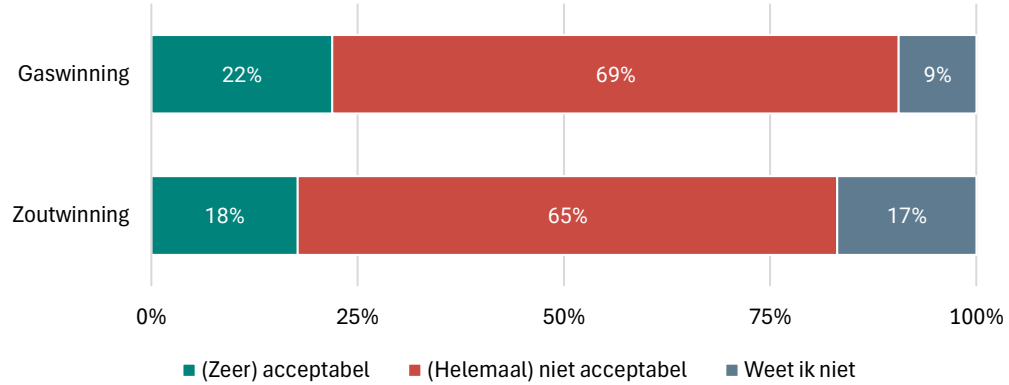

* bij deze vraag kon men niet voor een middenoptie 'neutraal kiezen'. De andere andwoordopties worden daardoor vaker gekozen dan in figuur 2.7.

Basis: Nederlanders (n=1.017)

Verantwoordelijkheid moet bij de Nederlandse overheid liggen

Negen op de tien Nederlanders (87%) vinden het belangrijk dat de natuur van de Waddenzee beschermd wordt. Drie procent vindt dit niet belangrijk. Driekwart van de Nederlanders (73%) wil ook dat de Nederlandse regering zich inspant voor de Uneseco Wereldergoedstatus van de Waddenzee als deze onder druk staat. Dit percentage is gelijk aan het aandeel Nederlanders dat wil dat de Nederlandse regering zich inspant om de Unesco status te behouden, ongeacht of deze bedreigd wordt of niet. (Figuur 1.8).

Dat Nederlanders bescherming van de Waddenzee belangrijk vinden en willen dat de overheid zich inspant voor behoudt van de Wereldergoedstatus betekent niet dat gas- en zoutwinning in de ogen van Nederlanders onder geen enkele voorwaarde plaats zou mogen vinden. Een derde (37%) vindt dat dit – al dan niet onder bepaalde voorwaarden – zou mogen. Een kwart (24%) wil dit onder geen enkele voorwaarde. Ook een kwart (26%) staat neutraal in deze kwestie.

De verantwoordelijkheid voor de gas- en zoutreserves onder de Waddenzee zou volgens zeven op de tien Nederlanders (70%) bij de Nederlandse overheid moeten liggen. Veertien procent wil dat natuur- of milieuorganisaties deze verantwoordelijkheid krijgen.

Figuur 2.9 - Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

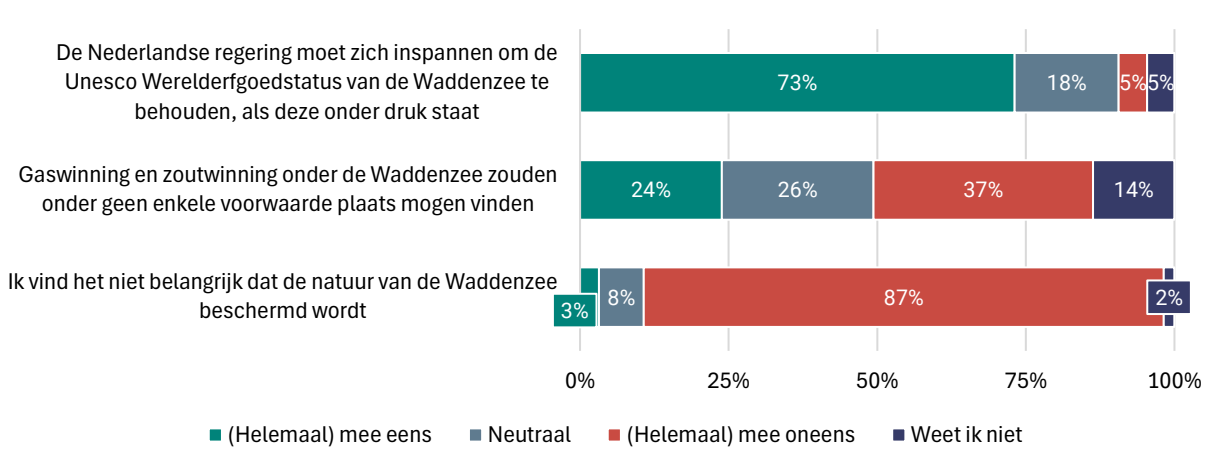

Figuur 2.10 - Bij wie zou wat u betreft de verantwoordelijkheid voor de gas- en zoutreserves onder de Waddenzee moeten liggen?

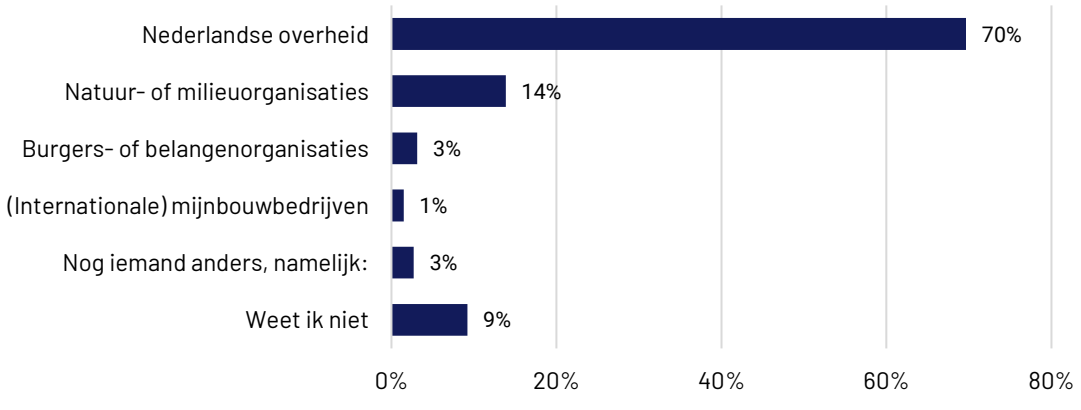

Basis: Nederlanders (n=1.017)

© 2025

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

© 2025

Onderzoeksverantwoording

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is een enquête uitgezet onder een representatieve groep Nederlanders. Door middel van de enquête is de opinie van Nederlanders over het belang van het behoud van de Unesco Werelderfgoedstatus van de Waddenzee onderzocht.

METHODE	Online vragenlijst uitgezet in het I&O Research Panel.
VELDWERKPERIODE	Het veldwerk vond plaats van 27 mei t/m 2 juni 2025..
DOELGROEP	Nederlanders van 18 jaar en ouder, landelijk representatieve steekproef.
RESPONS	In totaal vulden 1.017 Nederlanders de vragenlijst in.
WEGING	De onderzoeksresultaten zijn gewogen naar leeftijd, geslacht, opleiding, regio en stemgedrag. Hiermee corrigeren we eventuele onder- en oververtegenwoordiging van bepaalde groepen en daarmee zijn de resultaten representatief voor alle inwoners van Nederland op de gewogen aspecten.

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E nl-info-publiek@ipsos.com

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E nl-info-publiek@ipsos.com

Meer weten?

www.ipsos-publiek.nl

© 2025 Ipsos i&O